

REVOLVER PÅ REPUBLIQUE

STUDIEMATERIALE TIL TJENESTE

Kære Publikum

En sygemeldt vuggestuepædagog, en traumatiseret jordemoder, en tidligere leder fra hjemmeplejen og en administrativ medarbejder fra kommunen bliver ved en fejl låst inde i tårnet på Københavns Rådhus under en omvisning. Her må de tilbringe natten, og det bliver hurtigt klart for dem, at skæbnen har bragt dem sammen af en grund; der er noget galt i det danske velfærdssamfund. Sundhedsvæsnet er i knæ, børn og ældre svigtes og den samme melding lyder hele tiden; der mangler hænder over alt. Sammen beslutter de sig for at lave en aktion i rådhuset og et møde med en flok talende og humoristiske duer kaster nyt perspektiv over den omsorgsrevolution, som er nødvendig, hvis velfærdssamfundet fortsat skal bestå.

Forestillingen sætter spørgsmålstegn ved de værdier, vi bygger vores velfærdssamfund på. Den trækker tråde fra 1970'erne og datidens kvindekampe til nutidens ligestillingsfeminisme og til det faktum, at det i det kapitalistiske samfund ikke kan betale sig at være omsorgsfuld.

Kunstnerduoen Astrup & Bordorff er kendt for en række filmkabareter om det danske velfærdssamfund, herunder 'Urolige hjerte' om DSB og 'Tro og agtsom' om postvæsnet, derudover soloudstillinger på bl.a. Statens Museum for Kunst, Munchmuseet og Museet for Samtidskunst samt den anmelderroste toaster "O's historie" på Husets Teater. 'Til tjeneste' er tredje værk i Revolvers undersøgelse af scenekunsten og billedkunstens sammensmeltning.

Medvirkende: Özlem Saglanmak, Sicilia Gadborg Høegh, Benedikte Hansen og Marie Dalsgaard

Idé og instruktion: Astrup & Bordorff

Manuskript: Maria Bordorff

Musik: Kirsten Astrup

Lysdesign: Karl Sørensen

Lyddesign: Anders Munch Amdisen

Studiematerialet

TIL Tjeneste er en højaktuel forestilling, der tager livtag med én af de store udfordringer, vi står med i velfærdssamfundet anno 2023 og frem... Det er helt galt med den svigtende omsorg og manglen på varme hænder! Forestillingen tager temperaturen på de værdier, vi bygger vores velfærdssamfund på og stiller kritiske spørgsmål til den omsorg, der tilbydes. Det er aktuelle og helt fundamentale spørgsmål, som forestillingen rejser, og som er centrale at inddrage i undervisningen. I studiematerialet får I en palet af vinkler på forestillingens tematik. Så KOM, SE og DISKUTÉR og få de unge til at engagere sig og finde løsninger på velfærdssamfundets udfordringer.

Indholdsfortegnelse

- s.2 Om forestillingen
- s.3 Om studiematerialet og billetbestilling
- s.4 Velfærdsstat, velfærdssamfund og velfærd under pres
- s.6 Omsorg
- s.7 Giftig gæld og udpint velfærd
- s.9 Feminisme for de 99% og skriv et Manifest
- s.11 Litteraturen skildrer et omsorgsfattigt velfærdssamfund

Rådhusårnet. Københavns Rådhus.

Fag: dramatik, dansk, historie, psykologi, musik og samfundsfag

Målgruppe: ungdomsuddannelser og udskolingens sidste årgang

Spilletid- og sted: 30.3. — 29.4.2023/Teater Republique, Revolver, Østerfælled Torv 34, Kbh Ø.

Billetbestilling

Billetbestilling foregår ved at kontakte Lone Rix på mail lori@osterbroteater.dk eller 2194 2069 hverdage mellem 10 og 16.

Særpris: Vi tilbyder et begrænset antal skolebilletter på udvalgte dage fra 75 kroner. Bemærk, at tilbuddet først gælder, når du bestiller til min. seks unge under 25 år.

Velfærdsstat og velfærdssamfund

Et velfærdssamfund er et bredere begreb end en velfærdsstat. Når vi taler om et velfærdssamfund, er der typisk tale om et land, hvor landets borgere har en relativt høj social sikring i form af blandt andet sundhedstilbud, ældrepleje og tilbud om uddannelse.

Et velfærdssamfund er et samfund, hvor forbrugsmulighederne er fordelt således, at ingen lider så alvorlige, ufrivillige afsavn, at vedkommende og dennes familie er afskåret fra en normal livsførelse. Velfærdssamfundet er således et samfund, hvor de materielle og immaterielle behov bliver opfyldt.

En velfærdsstat er et velfærdssamfund, hvor staten spiller den afgørende rolle i omfordelingen af samfundets goder, og hvor markeds kræfterne dermed er forholdsvist meget reguleret af staten. Her bestemmes "WHO gets what, when and how?" igennem landets demokratiske processer. Danmark er klart inden for velfærdsstatskategorien. En velfærdsstat kan således siges at være en stat, hvor statsmagten stiller offentlige ydelser til rådighed for alle borgerne for at fremme den økonomiske lighed. I et velfærdssamfund er det både staten, private og frivillige aktører, der bidrager til velfærdsydelserne, hvorimod det i en decideret velfærdsstat især er staten, som omfordeler.

Kilde: Velfærdsstaten under pres, Columbus (2022).

VELFÆRD UNDER PRES - Færre skal forsørge flere

Dansk Erhverv ønsker at bidrage til samfundsdebatten om, hvordan vi vinder de store udfordringer til muligheder.

I den kommende tid vil vi komme med konstruktive forslag til, hvordan den offentlige og private sektor kan samarbejde bedre, hvordan klimaomstilling, innovation og sund økonomi skal gå hånd i hånd, og hvordan digitalisering kan trække en sådan udvikling, hvis vi prioriterer at styrke rammerne.

Som baggrund for debatten har vi analyseret fire – i vores optik – væsentlige samfundsudfordringer, som Danmark står over for.

Recession i kølvandet på corona. En ny verdensorden. Klimakrise. Velfærd under pres grundet demografiske forskydninger.

I indsigten Velfærd under pres beskriver vi den demografiske udfordring, og hvordan den sætter vores velfærd under pres.

Først beskriver vi, hvordan levetiden er steget, og hvordan demografien kan forventes at ændre sig i de kommende år. Dernæst beskriver vi, hvordan den ændrede aldersmæssige sammensætning af befolkningen vil påvirke de offentlige finanser og dermed finansieringen af velfærdssamfundet.

Vi konkluderer blandt andet

* at der i 2030 vil være 160.000 flere danskere end i dag, der er 80 år eller ældre. Samtidig vil antallet af danskere i alderen 18-64 år være godt 7.000 lavere. I 2040 vil forskellen være endnu større. I dag er der ca.

11 personer i arbejdsstyrken pr. dansker over 79 år. I 2040 vil der kun være 6.

* at den demografiske udfordring er særligt udfordrende for et land som Danmark, fordi vi har et velfærdssystem, som i høj grad afhænger af skatteindtægter fra beskæftigede. Den ændrede befolknings sammensætning koster derfor knap 30 mia. kr. i 2030.

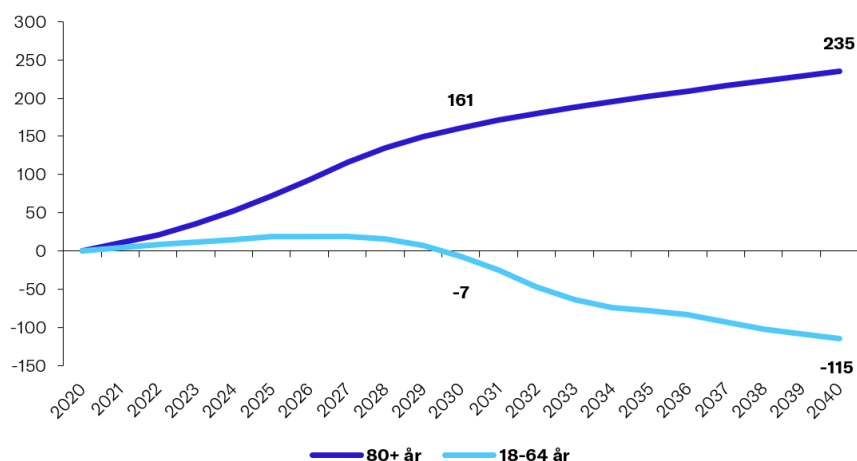
* at den demografiske udfordring medvirker til, at der i en årrække vil være underskud på den strukturelle saldo – underskuddet

forventes at blive så stort, at vi kommer til at bryde Budgetlovens regler om det maksimalt tilladte underskud. Budgetloven brydes i perioden 2032-2054. Kilde:

<https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/2020/september/indsigt-velfard-under-pres/>

Figur 2: **Udvikling i antallet af danskere i forskellige aldersgrupper**

Udvikling siden 2020, tusind personer

Kilde: Danmarks Statistik, tabel BEF5 og FRDK120, besøgt 02-09-2020.

Note: Tallet fra 2020 er befolkningstal og herefter er det Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning.

Omsorg

Omsorg, pleje, en personligt præget omhu og aktiv interesse for løsning af et hverv på bedste måde, jf. "at drage omsorg for noget". Begrebet bruges ofte om menneskelige relationer, som er kendetegnet af et afhængighedsforhold, fx mellem børn og forældre eller patienter og sygehuspersonale. Omsorgsarbejde betegner således både den daglige tagen vare på børn, gamle og syge i familien (jf. omsorgssvigt) og den professionelle pleje af patienter inden for sundhedsvæsenet. Siden 1960'erne bruges omsorg endvidere om samfundets lovbestemte ydelser til personer, der ikke kan klare sig selv, fx ældreomsorg. Her erstattes begrebet dog i stigende grad af ord som hjælp og service, mens omsorg for patientens person som en særlig færdighed gøres til genstand for faglig interesse i sygeplejekredse, forskellig fra lægernes behandling af sygdom.
Kilde: <https://denstoredanske.lex.dk/omsorg>

1) Hvad er forskellen på en velfærdsstat og et velfærdssamfund? Og, hvorfor er velfærden under pres? Gå mere i dybden her:

https://www.danskerhverv.dk/siteassets/media/older/dokumenter/01-analyser/analysenotater-2020/velfard-under-pres_16092020.pdf

2) Undersøg partiernes holdning til velfærd. Undersøg, hvordan velfærd er defineret hos f.eks. Socialdemokratiet:

<https://www.socialdemokratiet.dk/det-vil-vi/vaerdig-velfaerd/>

og Liberal Alliance:

<https://www.liberalalliance.dk/politik/velfaerd/>

3) Hvordan defineres omsorg og hvad vil det sige at være omsorgsfuld?

4) Hvordan defineres omsorgsarbejde?

5) Hvor stor en rolle havde tematikker om omsorg og omsorgsarbejde i den politiske debat under folketingsvalget i 2022? Hvad blev der lovet og hvad er realiseret efter regeringsdannelsen?

6) Hvilken form for omsorgsarbejde har karaktererne i Til Tjeneste? Og hvilke værdier, som vi bygger vores velfærdssamfund på, sætter forestillingen spørgsmålstejn ved?

7) Hvorfor kan det ikke betale sig at være omsorgsfuld i det kapitalistiske samfund? Læs mere her: Varme hænder. Ifølge den amerikanske økonomiprofessor og feminist Nancy Folbre er det et kæmpe problem, at omsorgsarbejde ikke nyder økonomisk anerkendelse, fordi værdien er vanskelig at fastsætte på markedet.

<https://www.weekendavisen.dk/2022-33/samfund/at-saette-pris-paa-omsorg>

8) Undersøg, hvornår danske børn kommer i institution sammenlignet med resten af Europa:

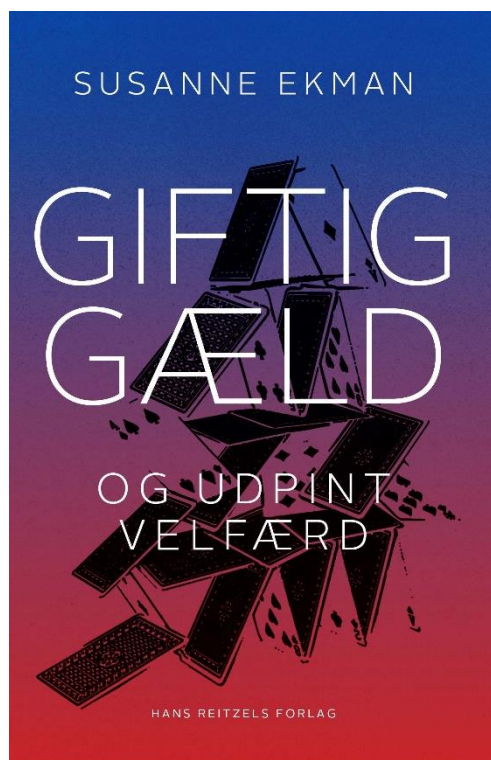
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220504-2> og diskutér

om danske kvinder sætter arbejdslivet over familien? Er institutionalisering nødvendig?

Er forældres omsorg utilstrækkelig til at varetage børnenes udvikling? Undersøg den politiske holdning

Giftig gæld og udpint velfærd

En kopi af finanskrisen truer hospitaler, skoler og velfærd, siger forsker. Hun har en vild løsning. Det offentlige minder om finanssektoren før det store krak, viser forskning om "giftig gæld", af Hakon Mosbech, Zetland 23. maj (2022), uddrag.

Susanne Ekman har i en årrække været tilknyttet Copenhagen Business School, og nu er hun lektor i organisation, ledelse og arbejdsliv ved Roskilde Universitet. Hendes forskningsprojekt har stået på i fem år. Det bygger på over hundrede interviews, feltarbejde, arbejdsmiljøundersøgelser, studier af finanskrisen og især omfattende granskning af, hvordan arbejdet foregår mange steder i det offentlige – skoler, hospitaler, børnehaver, plejehjem, universiteter og så videre. Ekman har samlet sin forskning i en bog, Giftig gæld og udpint velfærd (2022).

Ekman forskning fokuserer ikke på den enkelte offentligt ansatte – “de er generelt samvittighedsfulde og dygtige”, siger Susanne Ekman. Derimod handler undersøgelsen om strukturer, tankesæt og styringsmekanismer, der presser den enkelte ansatte – og dermed rammer os alle sammen, når vores børn går i skole, vi tager en uddannelse, er på jobcentret, betaler skat, er indlagt på hospitalet og på andre måder er afhængige af det offentlige.

Den kaster således nyt lys på den strøm af nyhedshistorier, vi hører: de mange opsigelser i det offentlige, sygeplejerskekonflikten, krisen i Skat og nu skandalen om de amputerede ben i Midtjylland. For hænger alle de historier i virkeligheden sammen med det mulige finanskriselignende kollaps, Susanne Ekman frygter i det offentlige?

1. Belønning af overbudsadfærd

Ansatte i en række banker og investeringshuse blev før finanskrisen belønnet for at tage ekstreme risici. De fik bonusser for at sælge flere og flere risikable finansprodukter eller lån til kunderne. Og hvis enkelte ansatte advarede mod den farlige praksis – lånene er for risikable! – blev det typisk ikke belønnet.

Ekman ser i dag mange af de samme træk på hospitaler, skoler og andre steder i det offentlige. Man bliver ikke belønnet for at råbe op. Mange steder findes der – ligesom dengang i bankerne – en slags overbudsadfærd. For eksempel når politikere lover, at nye tiltag på en og samme tid skal gøre borgerne gladere, give medarbejderne mere trivsel og sikre besparelser. “Vi ønsker altså at skabe nye løsninger, der både gavner

økonomien og skaber en mere effektiv måde at gøre tingene på – og samtidig gør det lettere eller bedre at være borger,” som regionsformand Stephanie Lose fra Venstre formulerede sin ambition for fremtidens sygehuse for nogle år siden.

Men den slags overbud, hvor alle løsninger altid ses som win-win på alle fronter, er urealistiske, påpeger Susanne Ekman. “Men det er selvmord for politikere eller ledere at sige, at en ny ting nogle gange sker på bekostning af noget andet,” siger hun.

2. Giftig gæld

Problemet med giftig gæld er, at man skubber regningen for gælden ud i fremtiden, mens den konstant vokser. Det gør risikoen for et sammenbrud større og større, siger hun.

En lignende giftig gæld findes i den grad i det offentlige i dag, konkluderer Ekman. Her er gælden bare ikke altid lånte penge, men andre “lånte” ressourcer, for eksempel arbejdstimer eller arbejdsintensitet. Det er ressourcer, som systemet egentlig ikke har nu, men alligevel bruger – blandt andet på grund af den overbudsdynamik, vi nævnte før.

3. Øget ulighed

Den giftige gæld skaber også ulighed – hvilket også var en af de vigtigste konsekvenser af finanskrisen; de fattigste blev ofte ramt særligt hårdt. I det offentlige opstår uligheden, når gælden skubbes nedad, for det rammer særligt de ansatte, der ikke kan

sige nej til de nye, halvmulige opgaver. “Det er folk i usikre ansættelser, unge, der ikke tør sige nej, fordi de er nye i jobbet, eller gamle, der ikke tør sige fra, fordi de ikke bare kan finde et andet job. Man udnytter dem med mindst stemme på arbejdsmarkedet til at være ventiler for det konstante gældspres,” mener Susanne Ekman.

SUSANNE EKMANS STORE FRYGT ER ET DECIDERET VELFÆRDSKRAK i stil med det finanskrak, vi så i slutningen af 00’erne. Dengang skyldtes problemerne i finanssektoren blandt andet for høj ‘gearing’ – at gæld groft sagt fyldte for meget i finanshuses økonomi. For høj gearing kan gøre et system ustabil og sårbart, påpeger Ekman, og føre til et kollaps. Hvis kun få dele af et system er pumpet urealistisk op, så går det nok, fordi andre, mere robuste dele af systemet kører fint videre.

“Men hvis samtlige dele er pumpet urealistisk op, er der ingen steder at søge ekstra ressourcer. Og hvad værre er: Hvis samtlige dele er presset i knæ, hober belastningerne fra forskellige dele af systemet sig op til et urealistisk pres på mange fronter samtidig,” skriver hun. De ophobninger af pres “medfører i bedste fald en voldsom udpining af systemet og i værste fald et sammenbrud. I finanssektoren var sammenbruddet en finanskrisen.”

Måske ser vi allerede krisen nu, siger hun.

Kilde:

<https://www.zetland.dk/historie/seWIWA6z-a8dQKjjz-ba03a>

- 1) Diskutér, hvordan Ekmans undersøgelse og pointer hænger sammen med forestillingens påstand om, at der er noget helt galt i det offentlige omsorgsapparat. Noget må gøres! Men hvad?
- 2) Hvad indbefatter og hvilke konsekvenser har et velfærdskrak?

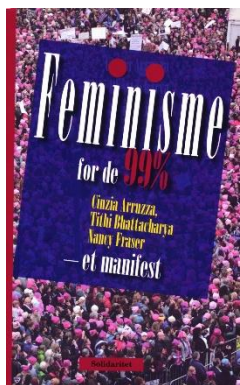

Feminisme for de 99% og skriv et Manifest

Manifest, tilkendegivelse; programerklæring, ofte skriftlig, der beskriver en bestemt gruppes holdninger og mål, fx et politisk partis principprogram.

Kilde: <https://denstoredanske.lex.dk/manifest>

Feminisme for de 99% - et manifest - Cinzia Arruzza, Tithi Bhattacharya og Nancy Fraser, Solidaritet (2019).

Svimlende huslejer, sulteløn, ussel sundhed, grænsepoliti og ændringer af klima, det er ikke det feminister normalt taler om. Men det er jo netop virkeligheden for det store flertal af kvinder verden over. Inspirationen til dette manifest stammer fra den nye militante feminisme, som er dukket op overalt: kvinder skal ikke starte – eller slutte – med krav om kvinder i spidsen for alle organer og erhverv. Vi skal vende blikket mod bunden og kæmpe for en verden, vi fortjener. Og det betyder, at vi skal sætte spot på kapitalismen. Feminismen skal være antikapitalistisk, økosocialistisk og antiracistisk.

Tese 1: En ny feministisk bølge genopfinder strejken

Tese 2: Den borgerlige feminisme er færdig. Det er tid til at komme videre

Tese 3: Vi vil ha´ en antikapitalistisk feminisme – En Feminisme for de 99%

Tese 4: Vi gennemlever en krise i samfundet som sådan – den grundlæggende årsag er kapitalismen

Tese 5: Kønsundertrykkelse i kapitalistiske samfund bunder i underordningen af den sociale reproduktion under produktionen for profit. Vi ønsker at vende tingene om

Tese 6: Vold begrundet i køn antager mange former, der alle er sammenvævet med kapitalistiske sociale relationer. Vi lover at bekæmpe dem alle

Tese 7: Kapitalismen forsøger at regulere seksualiteten. Vi vil frigøre den

Tese 8: Racismen blev født af racistisk og kolonial vold. Feminismen for de 99% er antiracistisk og anti-imperialistisk

Tese 9: Vi kæmper for at ændre kapitalens ødelæggelse af jorden for Feminisme for de 99 procent er økosocialistisk

Tese 10: Kapitalismen er uforenelig med virkeligt demokrati og fred. Vores svar er feministisk internationalisme

1) Hvordan kan I se, at forestillingen er inspireret af manifestet Feminisme for de 99% og hvad vil feminisme sige anno 2023? Inddrag gerne Emma Holtens pointer om Feministisk økonomi:

<https://www.alt.dk/artikler/feministisk-oekonomi-emma-holten>

2) Skriv jeres eget 10 punkts manifest om feminisme, omsorg og velfærd anno 2023!

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Anne Kristine Sørensen, Moderland (2020).

Vuggestue, børnehave, SFO og klub

Sådan ser hverdagen ud for danske børn, fra de er under et år. Siden kvindernes indtog på arbejdsmarkedet i 1970'erne er børnene blevet institutionaliseret i en grad som ingen andre steder i verden. Det er en del af samfundskontrakten mellem borgere og stat for at opretholde den dyre velfærdsstat. Men det har en menneskelig pris. Mange børn og mødre lider under at blive adskilt fra hinanden så massivt og så tidligt. Måske lider samfundet under, at børn ikke får den omsorg, de har brug for. Det sætter Anne Kristine Sørensen spot på i bogen Moderland.

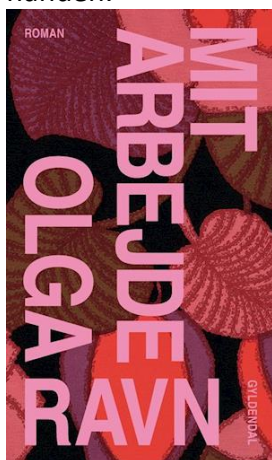
Litteraturen skildrer et omsorgsfattigt velfærdssamfund - Sofie Sørensen, 27-10-2022.

Den nyere litteratur skildrer ofte et velfærdssystem, der efterlader den enkelte i en søgen efter omsorg. Værkerne er vigtig læsning, for ifølge litteraturprofessor Anne Marie Mai er litteraturen en seismograf over vores samfund, som kan føre til både ny forståelse og politiske forandringer.

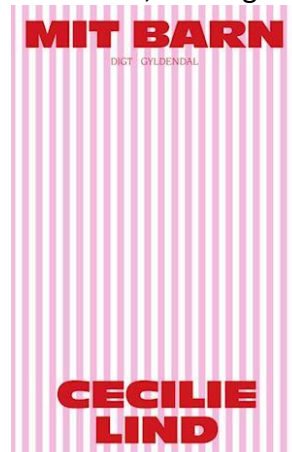
Man skal ikke læse længe i landets aviser og dagblade for at forstå, at vores samfund befinder sig i en omsorgskrise. Der mangler varme hænder i ældreplejen, i daginstitutionerne, på sygehusene. Psykiatrien oplever alt for lange ventelister, og mistrivlsen blandt landets børn og unge er stor. Og dykker man ned i de seneste års skønlitterære udgivelser, kredser de ofte på hver deres måde om et centralt spørgsmål, nemlig: hvor er der omsorg? Findes den i velfærdssystemet? Det fortæller Anne Marie Mai, professor i nordisk litteratur på SDU.

5 nutidige værker på jagt efter omsorg

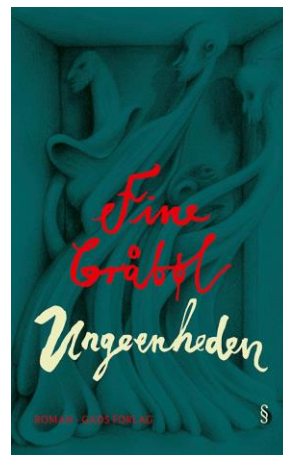
Mit arbejde af Olga Ravn fortæller om, hvilken stor omvæltning det er at blive mor, og hvor svært det er at klare alle de fysiske og psykiske forandringer og opleve, at man bliver mere og mere sårbar og har brug for en omsorg, som ikke er for hånden.

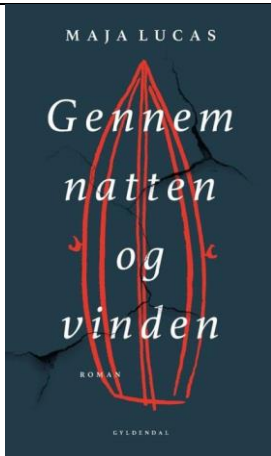
Mit barn af Cecilie Lind skildrer en ung, sårbar kvinde, der overvældes af fødslen af sit barn og ender i en krise, der kræver støtte og hjælp ikke blot fra hendes nærmeste, men også fra det offentlige.

Ungeenheden af Fine Gråbøl omhandler en ung kvinde med psykiske problemer, der ender i et botilbud for unge, hvor hun kæmper med at holde fast i sig selv som menneske. Indimellem føler hun, at hun er ved at blive et med møblerne og tapetet.

Gennem natten, gennem vinden af Maja Lucas skildrer en ung, enlig mor og hendes konfliktfyldte forhold til det offentlige. Hun kæmper for at beholde sig barn hos sig, og fortællingen viser, hvordan hun svarer kontant igen, når hun bliver talt ned til. Omsorgen for hende virker hyklerisk.

Personfølsomme oplysninger af Klaus Lynggaard skildrer en midaldrende kræftpatient, der ikke forstår et muk af, hvad lægen siger til ham, men som gennem mødet med sygeplejerskernes omsorg begynder at komme til sig selv.

Kilde: Anne Marie Mai

1920'erne og frem: En forfatter som Tove Ditlevsen formåede med hendes skildringer af en arbejderopvækst på Vesterbro i 1920'erne og 30'erne at skabe en bred forståelse i samfundet af de liv, der blev levet der. Blandt andet gennem værket Barndommens gade.

1960'erne og frem: Tilbage i 1960'erne og 70'erne var det særligt forfattere som Anders Bodelsen, Klaus Rifbjerg og Tage Skov Hansen, der gennem deres litteratur viste os de nye steder og rum, velfærdsstaten skabte, men de stillede også kritiske spørgsmål til de liv, der her blev levet. Blandt andet gennem værkerne Drivhuset, Anna, (jeg), Anna og Tredje halvleg.

Læs hele artiklen her:

<https://www.sdu.dk/da/nyheder/forskningsnyheder/litteraturen-skildrer-omsorgsfattigt-velfaerdsamfund?fbclid=IwAR1pDC3jJF0r7QJHKPNceQM-jmpNqpPc8F-O5hwODcuXdwtJR4SO5MuMVhs>

1) Diskutér, hvordan litteratur og teater kan være med til at skabe politisk forandring og nye forståelser?

Kritisk velfærdslitteratur gennem tiden
1870'erne og frem: Allerede tilbage ved det moderne gennembrud i 1870 skildrede forfattere som Jeppe Aakjær, Martin Andersen Nexø, Thit Jensen og Marie Bregendahl nogen af datidens sociale problematikker, og igennem deres litteratur var de med til at skabe forandringer i samfundet. Blandt andet gennem værker som Vredens børn, Jens Vejmand og Ditte Menneskebarn.